

MARJAN ŠTEFANČIČ

Marjan Štefančič se je rodil 10. avgusta 1928 v Ljubljani, kjer tudi živi. Po izobrazbi je slavist, po poklicu pa profesor slovenščine, zdaj v pokoju. V Slovenskem oktetu je pel bas, in sicer od 1960 do 1992.

Glasbeno izobrazbo je dobil na srednji glasbeni šoli, ob študiju klavirja pa je opravil tudi tri letnike solopetja na ljubljanski akademiji za glasbo. Glas je šolal pri legendarnem učitelju in opernem pevcu Juliju Betettu, ki mu je dal trdno solopevsko izobrazbo in izkazalo se je, da je bila ta nujna za zahtevno delo pri Slovenskem oktetu.

Prvo profesorsko službo je nastopil v Vipavi leta 1957, kjer se je že leto prej zaposlila njegovo dekle Tanja, ki je vodila laboratorij v bolnišnici. Istega leta je postala njegova žena. Marjan Štefančič je v osnovni šoli v Vipavi poučeval tudi glasbo; vodil je mladinski šolski zbor, ki je štel tudi do sto učencev. V Vipavi pa je vodil moški zbor, s katerim so uprizorili spevoigro »Kovačev študent«. Nato se je leta 1960 preselil v Ljubljano in do leta 1986 poučeval na osnovni šoli Ljubljana Polje. Do upokojitve leta 1988 je v oktetu nastopal kot svobodni umetnik.

Marjan Štefančič je ljubezen do petja dobil po mami, redno pa je začel prepevati na koru župnije Sv. Petra leta 1945 že kot 17-letni mladenič. Ko je stanoval v Mostah, je pel v zboru pri salezijanih na Kode-

ljevem. Z družino se je pozneje preselil v Štepanjo vas, kjer sta si z ženo zgradila hišo. V njej stanuje še danes in še poje na koru cerkve sv. Štefana. Marjan Štefančič je kot cerkveni pevec leta 2005 slavil 60-letnico tega plemenitega delovanja in od nadškofa Alojzija Urana prejel nadškofijsko priznanje, ki so mu ga slovesno podelili na njegovem pevskem prazniku 21. novembra 2005.

Sicer pa je Štefančič v študentskih letih pel v APZ, ki ga je vodil Radovan Gobec, od 1951 do 1955 je pel v zboru Slovenske filharmonije, v katerem so razen Lipuščka in Grošlja peli člani prve zasedbe Slovenskega okteta in jih je Štefančič osebno dobro poznal. Zaradi njegovega nazorskega prepričanja so mu šolske oblasti napovedovale črno prihodnost, sam pa s ponosom pravi, da se je ta »črna prihodnost« spremenila v Slovenski oktet. Februarja 1960 je namreč opravil zelo zahtevno avdicijo. Sprejet je bil v vrste Slovenskega okteta in posvetil mu je polnih 32 let svojih najboljših duhovnih in umetniških moči. Pel je namreč do leta 1992 v basovski dvojici najprej z Dragišem Ognjanovičem, potem pa dolga leta s Petrom Čaretom. Vsak s svojo posebno barvo, oba postavna in stasita, sta se izjemno lepo ujemala, in ker sta zasedala mesto v zlati sredini oktetove postave, sta stala kot dva stebra, na katerih je Slovenski oktet gradil svoj barviti zvok in svoj gospodski videz.

Marjan Štefančič izhaja iz verne družine in je svoj svetovni nazor ohranil tudi v komunističnem obdobju. Že v Vipavi je hodil skrivoma k maši, ker kot prosvetar tega odkrito ni mogel. Kljub stalnemu nadzoru, pod katerim je bil, in kljub očitnemu nasprotovanju nekaterih članov oblasti, ga je po uspešno opravljeni avdiciji Slovenski oktet sprejel medse; prevladale so namreč njegove pevske, umetniške in človeške lastnosti, ne pa ideološki nazor. Basist Marjan Štefančič pa je s petjem in s svojo pokončno osebno držo izražal svojo globoko navezanost in izjemno pripadnost Slovenskemu oktetu. K temu so brez dvoma pripomogle tudi njegove značajske posebnosti; po naravi je potrpežljiv, preudaren in umirjen. Nikoli se ni silil v ospredje, zato je tudi bolj redko nastopal kot solist. V oktetu je vedno spodbujal k razumevanju in strpnosti. Najpomembnejša mu je bila zlitost glasov celotnega ansambla. Petje v Slovenskem oktetu je sprejel kot danost, ki je iz-

jemna in ne doleti vsakogar, in kot hvaležno darilo od Boga; še več – petje v oktetu je jemal kot nagrado za prestane krivice v vipavskem obdobju. Dejstvo, da je ostal neuklonljiv in trden, mu je dajalo neko notranje ravnovesje, ki ga spremlja še danes.

Na Slovenski oktet ga vežejo nešteti spomini, ki so v veliki večini prijetni, žlahtni, vsebinsko in doživljajsko polni. Takoj ga je pritegnil odnos do slovenske narodne pesmi, ki so jo tedanji navdušenci za množične in bojne pesmi skoraj odpisali, pa jih je premagal Janez Lipušček s čudovito *Nocoj pa, oh, nocoj*. Mnogi so mislili, da bo ta pesem po Lipuščkovu tragični smrti leta 1965 utihnila, vendar jo je Danilo Čadež oživil in z njo dolga leta doma in v tujini navduševal občinstvo.

Štefančič je med kolegi pevci sicer veljal za pozabljenca, ker je včasih kaj pomembnega pozabil ali doma ali na gostovanjih; tako na primer koncertne čevlje na Danskem. V več kot tridesetletni pevski karieri s Slovenskim oktetom pa so mu le ostali nekateri trajni vtisi, ki so neizbrisni in pri katerih so vsekakor v ospredju užitki, ki so mu jih navrgla gostovanja v Dubrovniku, kjer je bil Slovenski oktet stalni gost poletne koncertne sezone. Štefančič je s Slovenskim oktetom opravil že prvo turnejo po ZDA leta 1963 (za katero je bil pravzaprav oktet celo desetletje prej ustanovljen). Prva ameriška turneja leta 1963 je bila nekaj posebnega. Prvič zato, ker so Slovenski oktet izseljenci pričakovali že deset let (kazali so vstopnice, stare deset let), pa tudi zaradi sprejema in vzdušja med izseljenci in dogodbivščin na tej turneji. Do danes mu je ostala v srcu izjava nekega dekleta po koncertu v Clevelandu: »Zdaj sem pa ponosna, da sem Slovenka!« S te turneje se je Slovenski oktet vračal domov z italijansko potniško ladjo in na sredi oceana so prejeli vest o atentatu na predsednika Kennedyja. Počastili so ga z žalnim koncertom v ladijski dvorani.

Močno mu je ostala v spominu turneja po ZDA leta 1987, ko je vodiču (in obenem šoferju) izrazil željo, da bi ob nedeljah lahko obiskoval sveto mašo. Pa mu je vodja turneje povsem ugodil, ker je bil tudi sam katoličan in še Sicilijanec povrh. S turneje po Danski, tako pripoveduje, se je vra-

čal z dolgim nožem, ki so ga cariniki seveda odkrili v kovčku. Pričakoval je najhujše, pa so mu ga – potem ko je priznal, da je njegov in da ga pač nujno potrebuje za domačo delavnico – sami cariniki spet skrbno zavili in mu ga izročili. Od krajev, kjer je najraje gostoval, pa je brez oklevanja navedel Norveško, ki mu je podarila tudi globoko osebno prijateljstvo prof. Tora Melsaeterja, ki mu je še danes iskren in dobrodošel prijatelj. V začetku so se vozili čez fjorde z majhnimi trajekti, nato z avtobusi na večjih, pozneje pa z majhnimi letali, in to celo v megli, ki se včasih dneve in dneve ni dvignila. Leteli so celo čez Nordkapp in občudovali severni sij. Najlepše pa je bilo med koncerti in po njih, saj so jih gostoljubni Norvežani vabili na svoje domove.

V Argentini pa je prvič srečal tudi povojne izgnance; ganljivo je bilo tudi snidenje z ženinimi sorodniki in s sošolcem iz gimnazijskih let. Na koncertu v imenitnem teatru Colon v Buenos Airesu so se združili vsi Slovenci, stari in novi emigranti. Slovenski oktet je vedno pritegnil vse Slovence ne glede na razlike med njimi.

Na Kitajskem leta 1986 jim je odrski mojster, kjer so imeli koncert, pokazal vstopnico za koncert Slovenskega okteta iz leta 1956.

»Posebno pa sem bil ponosen, ko smo zapeli ob ustanovitvi države Slovenije 25. junija 1991.«

Vrhunec svojega pevskega delovanja Marjan Štefančič povezuje s sodelovanjem Slovenskega okteta s svetovnim tenoristom Nicolaïem Geddo. Odprl jim je pot v mojstrovine pravoslavne liturgije, ki jih je publika sprejemala z velikim navdušenjem. Štefančič ga občuduje tudi zaradi njegovih človeških značilnosti: *»Svetovni pevec nas je lepo sprejel in nas je imel za povsem enakovredne; z nami se je obnašal zelo spoštljivo, kot velik gospod. V duhovnih pesmih je našel ansambel, kateremu je takšna vrsta glasbe tudi povsem ležala; in smo se dobro ujeli.«* Marjan Štefančič je poleg domačih pesmi najraje pel ruske pravoslavne in črnske duhovne. Od oblik sporeda je imel najrajši štiridelne: renesansa ali romantika, domače umetne pesmi, priredbe domačih ljudskih pesmi in na koncu izsek iz tuje zborovske literature.

Marjan Štefančič je dobro poznal tudi pevce prve zasedbe Slovenskega okteta, ker je z večino pel tudi sam. Za Lipuščka pravi, da je bil sicer izrazit solist, a zelo discipliniran, ko je pel v zboru. *»Nisem si mislil, da se bo tako prilagodil oktetu. Bil je velik gospod in me je upošteval, čeprav sem bil veliko mlajši od njega. Dermota je bil tihe narave, vendar je bil kot pevec zelo siguren; dobro je spremljal Lipuščka; v oktetu pa je imel veliko težo. Kogoj je bil duša. Vse si je zapisoval, bil je zelo vedoželjen. Zelo rad je kaj pokomentiral na račun našega dela. Bil je tudi zvest spremljevalec Grošlja in se mu je zelo dobro prilagajal. Sicer pa sva bila tovariša sopevca. Grošelj pa je bil lider. Bil je po duši zelo širok in spoštljiv do sočloveka. Tiste, ki smo prišli kasneje k oktetu, ni gledal prav nič zviška, temveč nas je imel za enakovredne. Kozlevčar je bil eksplozivna osebnost; bil je zelo, rekel bi, trdno samozavesten; zelo rad se je pokazal kot solist. V njem je bilo nekaj junaško slovenskega, ljudsko junaško; bil je krpanovski tip. Študiral je pri Betettu in je zelo spoštoval to šolo. Roman Petrovčič pa je držal nekakšno vljudno distanco; bila sva dobra pevška kolega. Bil je resen, medtem ko se je njegov brat Tone rad posmejal. Bil je sicer zelo samozavesten, vendar je tudi rad spodbujal mlade pevce. Vsi so bili zelo markantne osebnosti.«*

Svojega slovesa od Slovenskega okteta Marjan Štefančič ni dramtiziral. Z oktetom je v pevskem življenju doživel toliko, da več ni mogel, in po 32 letih petja je začutil, da oktetu ne more dati več, kot je dajal dotlej. *»Sam sem se sprijaznil s koncem. Uvidel pa sem tudi, da so mi bili pevci in vsa kulturna srenja hvaležni za 32-letno delo pri Slovenskem oktetu in sem za to dobil tudi priznanje, ko sem se upokojil.«*

Marjan Štefančič goji svojo veliko ljubezen do petja še naprej v cerkvenem pevskem zboru, vendar z bogastvom v sebi, ki je dano le redkim, na tem svetu samo Slovencem, kajti Slovenski oktet je čisto in povsem naša posebnost.